

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
фахового факультету
«*С.Г.*» 2025 р.

СИЛАБУС
освітнього компонента

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр
(денної, заочної форми навчання)

Освітньо-професійна програма

Облік та оподаткування

Галузь знань

07 Управління та адміністрування/

D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність

071 Облік та оподаткування/D1 Облік
та оподаткування

Розробник: Світлана ЗЕЙКО

Силабус обговорений та схвалений
на засіданні циклової комісії з
обліку і оподаткування та
менеджменту
Протокол від 29 серпня 2025 року № 1
Голова комісії *Світлана САМЧИНСЬКА*

Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус освітнього компонента	Обов'язковий ОК16
Обсяг вибіркового компонента (кредити ЄКТС/ загальна кількість годин)	3 кредитів ECTS / 90 годин
Циклова комісія	З обліку і оподаткування та менеджменту
Мова викладання	Українська
Компетентності загальні/спеціальні	ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, ухвалювати рішення відповідно до законодавства.
Очікувані результати навчання	РН 18. Дотримуватися безпеки життєдіяльності та вживати заходів щодо збереження навколишнього середовища
Предмет і завдання освітнього компонента	Володіння необхідними для кожної людини знань на загальнокультурному рівні з урахуванням своєї майбутньої спеціальності, дозволяє випускнику вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків, а також здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та

	науково-освітньої діяльності), формування відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.
Форма підсумкового контролю	екзамен
Тематичний план ОК	Розділ I Лекції(6 год) Практичні/лабораторні (-) Самостійні (самостійна позааудиторна робота студента) (2год) Розділ II Лекції(6 год) Практичні/лабораторні (-) Самостійні (самостійна позааудиторна робота студента) (4год) Розділ III Лекції(12год) Практичні/лабораторні (-) Самостійні (самостійна позааудиторна робота студента) (4год) Розділ IV Лекції(14 год) Практичні/лабораторні (2) Самостійні (самостійна позааудиторна робота студента) (4год) Розділ V Лекції(2 год) Практичні/лабораторні (2) Самостійні (самостійна позааудиторна робота студента) (4год) Розділ VI Лекції(16 год) Практичні/лабораторні (2) Самостійні (самостійна позааудиторна робота студента) (8год) Розділ VII Лекції(2год) Практичні/лабораторні (-) Самостійні (самостійна позааудиторна робота студента) (-)

Зміст освітнього компонента

Розділ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності
Безпека життєдіяльності як категорія. Наукові засади безпеки життєдіяльності. Основні визначення та поняття у безпеці життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Система «Людина-життєве середовище» Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів та територій.

Ризик як кількісна оцінка небезпеки. Концепція прийнятого ризику. Управління ризиком. Якісний аналіз небезпек.

Розділ 2. Людина як елемент системи «Людина-життєве середовище» Джерела небезпеки людини та породжені ними фактори

Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я. Основні визначення здоров'я. Вплив негативних факторів на здоров'я. Фізіологічні властивості людини. Будова і властивості аналізаторів. Характеристика основних аналізаторів безпеки життєдіяльності.

Рациональні умови життєдіяльності людини. Психологічні особливості людини. Значення нервової системи в життєдіяльності людини. Психіка людини і безпека життєдіяльності. Вплив діяльності людини на навколишнє середовище. Антропогенний вплив на навколишнє середовище. Природне середовище. Техносфера. Ноосфера.

Небезпека електричного струму. Загальна характеристика електричної енергії. Особливості впливу електричного струму на організм людини.

Розділ 3. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій

Природні небезпеки. Характеристика небезпечних геологічних процесів та явищ: землетрус, зсув, обвал, карст, осідання ґрунтів, ерозія ґрунту. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення, повенями або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за механізмом впливу. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами. Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів. Техногенні небезпеки. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Аварії з витоком сильнодіючих токсичних речовин.

	Соціально- політичні небезпеки. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення. Екстремальні ситуації криміногенного характеру та способи їх уникнення. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Соціальні небезпеки: алкоголізм, тютюнопаління та наркоманія. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Види злочинних посягань на людину. Комбіновані небезпеки. Природно-техногенні небезпеки. Природно-соціальні небезпеки. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, грибки, віруси, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Соціально-техногенні небезпеки. Професійні захворювання. Втрата працездатності. Електробезпека населення. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі. Забруднення атмосфери міст. Забруднення міських приміщень. Забруднення питної води в містах. Шумове, вібраційне та електромагнітне забруднення міст. Запобігання надзвичайних ситуацій та організація дій для усунення їх негативних наслідків. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах. Діяльність Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи. Чорнобильська катастрофа: події, факти, наслідки. Хронічне опромінення. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Надання першої долікарської допомоги потерпілому. Перелік комплектуючих аптечки першої допомоги. Розділ 4. Організація та управління безпекою життєдіяльності та охороною праці. Навчання з питань охорони праці Правові, нормативно-технічні та організаційні основи безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі акти з БЖД. Система державних органів по управлінню та нагляду за безпекою життєдіяльності. Міжнародне співробітництво в галузі охорони природи. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
--	---

	Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП. Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації. Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат. Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права. Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Стимулювання охорони праці. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів.
--	---

	Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи. Розділ 5 Профілактика травматизму та професійних захворювань Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням. Розділ 6 Основи фізіології, гігієни праці, виробничої безпеки та санітарії Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці. Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, парою, пилом, димом, мікроорганізмами). Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони. Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення. Місцева (локальна) механічна вентиляція. Основні світлотехнічні визначення. Природне, штучне, суміщене освітлення. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Нормування освітлення, розряди зорової роботи. Експлуатація систем виробничого освітлення. Джерела штучного освітлення, лампи і світильники. Загальний підхід до проектування систем освітлення. Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Гігієнічне нормування вібрацій. Методи контролю параметрів вібрацій. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій. Параметри звукового поля: звуковий тиск, інтенсивність, частота, коливальна швидкість. Звукова потужність джерела звуку. Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристиками. Нормування шумів. Контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.
--	--

	Інфразвук та ультразвук. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів. Характеристики полів і випромінювань. Нормування електромагнітних випромінювань. Прилади та методи контролю. Захист від електромагнітних випромінювань і полів. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами. Санітарно-захисні зони підприємств. Вимоги до розташування промислового майданчика підприємства, до виробничих та допоміжних приміщень. Енерго- та водопостачання, каналізація, транспортні комунікації. Вимоги охорони праці до розташування виробничого і офісного обладнання та організації робочих місць. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом. Розділ 6 Основи пожежної безпеки. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.
Рекомендована література	<i>базова</i> 1. Жидецький В.Ц., В.С.Джигирей, Мельников О.В. Основи охорони праці- Л:Афіша-2000 2. Кучерявий Охорона праці.-ЛгОріана нова.2007 3. Керб Л.П.. Основи охорони праці.-К.: КНЕУ.2001 4. Зеркалов Д.В .Охорона праці в галузі.-К:2011 5. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності.

6. Навчальний посібник – К.: Каравела, 2005. -327с.
7. Джигирей В.С., Жидецький В.І. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник – Львів: Афіша, 2000. -255с.
8. За ред. Цапка В.Г..-2-ге вид., перероб. і доп.-К.:Знання-Прес,2003
- Бедрія Я.Безпека життєдіяльності. Львів.:1997.-275с.

додаткова

1. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ МОЗ України від 27.12.2001 №528.
2. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».
3. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
4. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
5. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
6. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького - Х.: Факт, 2005.-480 с.
7. І.Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М.
8. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник –К.: Кондор, 2003. -421с.
9. Лушкін В.А., Торкатюк В.І., Коржик Б.М., Ачкасов А.Є., Ніколаєнко Л.Ф.
- 10.Безпека життєдіяльності: Навч. посібник – Житомир, 2001. - 671с.
- 11.Овчаров О.В. Конспект лекцій з дисципліни „Безпека життєдіяльності” –
12. Харків: СОП ІОЦ ХНАМГ, -2006. -132с.

- Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnop.kiev.ua> Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова

	правова система «Нормативні акти України (НАУ)». 6. http://www.budinfo.com.ua Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».	
	www.nbuv.gov.ua	Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського
	www.britannica.com	Он-лайн енциклопедія «Британіка»
	www.uk.wikipedia.org	Україномовна версія он-лайн енциклопедія «Вікіпедія»
	-	
Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Види: лекція, практичне (лабораторне), консультація.	
Пререквізити (вже засвоєні освітні компоненти, які необхідні для вивчення ОК)	Основи психології, Основи медичних знань, Біологія і екологія, Хімія, Правознавство, Громадянська освіта	
Постреквізити (освітні компоненти, які можуть вивчатись після засвоєння ОК)	Навчальна практика, виробнича практика	
Критерії оцінювання	Критерії оцінювання: Оцінка «відмінно» виставляється, якщо здобувач освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Оцінка «добре» виставляється, якщо здобувач освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом,	

	послугується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. Оцінка «задовільно» виставляється, якщо здобувач освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони, однак нездатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Оцінка «незадовільно» виставляється, якщо здобувач освіти достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
Забезпечення організації викладання ОК	<i>Посилання на Положення про організацію освітнього процесу ВСП «КПЕФК ЛНТУ».</i>
Інформація про викладача	<i>Посилання на профіль викладача</i>

Укладач _____ (Світлана ЗЕЙКО)

